

Kuratortekst

Skrevet av Pikene på broen.

Kunstens farlighet og frihetens grenser

Hvor og når blir kunst farlig? Spørsmålet peker ikke bare mot autoritære regimer, men mot en grunnleggende erkjennelse: kunsten har en iboende evne til å forstyrre, utfordre og destabilisere etablerte narrativer. Derfor blir den også en trussel i samfunn som søker å regulere hva som kan sies, vises og deles. Grensen for hva du kan gjøre og ikke gjøre som kunstner, flytter stadig på seg i takt med at regimer innskrenker folks frihet

I vår samtid ser vi en tydelig global tilbakegang i ytringsfrihet. Kunstnere rammes direkte: noen blir fengslet eller tvunget i eksil for sin åpne regimekritikk, andre må navigere innenfra, i stadig trangere rom hvor selv subtile eller symbolske uttrykk tolkes som farlige. For noen handler det om å overleve ved å maskere kritikken; for andre om å bruke kunsten som skjold mot stillheten. Kunstens frihet viser seg dermed ikke som et universelt gode, men som et skjørt, forhandlet rom, stadig utsatt for politiske og ideologiske forskyvninger.

Denne utstillingen er et samarbeid mellom Pikene på Broen, Safemuse og Tegnerforbundet – senter for tegnekunst, og tar utgangspunkt i både kunstnere som lever i eksil og de som fortsetter å virke i autoritære kontekster. Forståelsen av eksil blir dermed dobbel: på den ene siden fysisk og tvungen migrasjon, på den andre siden et indre eksil – en tilstand der kunstnere fortsatt befinner seg i sine hjemland, men arbeider i en konstant balansegang, der hvert verk kan innebære en risiko. Gjennom en gruppeutstilling og et program med performance, film og samtaler, ønsker vi å gi rom for disse ulike posisjonene. For noen blir eksilet et sted hvor de kan tale fritt, men fra en avstand. For andre handler det om å skape innenfra, i stadig forhandling med makten. Sammen viser disse stemmene at kampen for kunstnerisk frihet ikke er lineær, men befinner seg i ulike grader av synlighet, risiko og motstand.

Prosjektet springer ut fra Kirkenes – en grenseby der Norge møter Russland, og hvor øst, vest og nord overlapper. Siden 1996 har Pikene på Broen arbeidet i skjæringspunktet mellom kunst og geopolitikk, og alltid insistert på dialog fremfor isolasjon. Etter Russlands fullskalainvasjon av Ukraina i 2022 ble denne posisjonen særlig utfordret: mens mange institusjoner valgte å bryte med russiske kunstnere, har vi valgt å videreføre samarbeid med uavhengige stemmer i og utenfor Russland. For oss handler dette ikke om å overse krigen, men om å støtte de som – ofte med høy personlig risiko – oppjonerer mot den. Utstillingen tematiserer mer enn individuelle historier. Den peker mot de strukturelle vilkårene for kunstens eksistens i et globalt landskap der friheten stadig snevres inn. Hvordan fungerer kunsten som et kritisk rom når ytringsfriheten begrenses? Hva innebærer det å fortsette å skape innenfor autoritære regimer – med de begrensningene, kompromissene og motstrategiene dette krever? Ved å samle stemmer fra ulike geografier og posisjoner – fra de som er tvunget til å forlate, til de som blir værende – søker vi å vise hvordan

kunstens rom stadig forhandles. Utstillingen minner oss om at kunstnerisk frihet ikke er en abstrakt idé, men en kamp som utkjempes igjen og igjen, på konkrete steder, av konkrete mennesker, med reelle konsekvenser.